

T . Y . B . A .
POLITICAL SCIENCE
Political Process in Maharashtra
(Paper – IV)
{ 11th April 2016 }

Q.P. Code : **27188**

(3 Hours)

[Total Marks :100

- N.B. : (1) Attempt any **five** questions selecting atleast **two** questions from each section.
(2) **Each** question carries **20** marks.

1. Discuss the Non-Brahmin movement in Maharashtra.
2. Discuss briefly the various plases of Samuykata Maharashtra movement.
3. Account for the position of OBC castes in power politics of Maharashtra.
4. Review the developmental problems of Vidarbha region and suggest remedies to overcome them.
5. Write short notes on any **two** of the following:-
 - (a) Nationalist movement
 - (b) Dalit movement
 - (c) Dominance of Maratha caste
 - (d) Dandekar Committee

Section - II

6. Explain the sons of the soil theory with special reference to Maharashtra.
7. Examine the nature of Hindu communalism in politics of Maharashtra.
8. Write an essay on co-operative movement in Maharashtra.
9. Comment on the existing pattern of party politics in Maharashtra.
10. Write short notes on **any two** of the following:_
 - (a) Muslim communalism in Maharashtra.
 - (b) Chambers of commerce
 - (c) Ralegaon Siddhi Project
 - (d) Maharashtra Navnirman Sena

TURN OVER

Q.P. Code : 27188

2

(मराठी रूपांतर)

(3 तास)

एकूण गुण : १००

सूचना : (१) प्रत्येक विभागातील किमान दोन प्रश्न सोडवा असे एकूण पाच प्रश्न सोडविणे आवश्यक.
(२) प्रत्येक प्रश्नाला २० गुण आहेत.

१. महाराष्ट्रातील ब्राम्हणेतर चळवळीची चर्चा करा.
२. संयुक्त महाराष्ट्र चळवळीच्या विविध टप्प्यांची थोडक्यात चर्चा करा.
३. महाराष्ट्रातील सत्तेच्या राजकारणामध्ये इतर मागासवर्गीय जातींच्या स्थानाचा आढावा घ्या.
४. विदर्भ विभागाच्या विकासाच्या समस्यांचा आढावा घेऊन उपाय सुचवा.
५. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.
(अ) राष्ट्रीय चळवळ
(ब) दलित चळवळ
(क) मराठा जातीचे प्रभुत्व
(ड) दांडेकर समिती

विभाग- २

६. महाराष्ट्राच्या संदर्भात भूमीपूत्र सिंधदांत स्पष्ट करा.
७. महाराष्ट्राच्या राजकारणातील हिंदू जमातवादाच्या स्वरूपाचे परिक्षण करा.
८. महाराष्ट्रातील सहकारी चळवळीवर निबंध लिहा.
९. महाराष्ट्रातील सध्या अस्तित्वात असलेल्या पक्षीय राजकारणावर भाष्य करा.
१०. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टीपा लिहा.
(अ) महाराष्ट्रातील मुस्लिम जमातवाद
(ब) चेंबर्स ऑफ कॉमर्स
(क) राळेगण सिध्दी प्रकल्प
(ड) महाराष्ट्र नवनिर्माण सेना

T.Y.B.A.
POLITICAL SCIENCE
Political Thought
(Paper – V)
{ 12th April 2016 }

QP Code : **27291**

(3 Hours)

[Total Marks : 100

- N.B.:** (1) Attempt in all **five** questions, selecting at least **Two** from each section.
(2) Answer to **section I** and **section II** should be written in the same answer book.
(3) **All** questions carry **equal** marks(**20 mark's each**).

Section - I

1. Explain Machiavellis views on Power Politics.
2. Explain important features of "Social Contract" of Thomas Hobbes.
3. Explain J. J. Rousseau's theory of General will and its attributes.
4. Analyse Hegels theory of the state.
5. Write short notes on **any Two** of the following :-
 - (a) John Locke's views on Law of nature.
 - (b) John Lockes's views on constitutional Government.
 - (c) Karl Marx views on Dialectical Materialism.
 - (d) Karl Marx view's on surplus value theory.

Section - II

6. Critically examine J.S. Mills views on Liberty.
7. Evaluate the thoughts of Lokmanya Tilak regarding colonialism.
8. Evaluate M. K. Gandhi's views on :-
 - (i) Non-Violence
 - (ii) Satyagraha
9. Review Dr. Ambedkar's views on caste-system and social transformation.
10. Write short notes on **any Two** of the following :-
 - (1) John Rawl's main Principales of Justice.
 - (2) B. G. Tilak's views on social reforms.
 - (3) M. N. Roy's views on Humanism.
 - (4) B. R. Amedkar's view on Religion.

[TURN OVER

(मराठीत रूपांतर)

(३ तास)

[एकूण गुण : १००]

- सूचना : (१) एकूण पाच प्रश्न सोडवा, प्रत्येक विभागातील किमान दोन प्रश्न सोडवा.
(२) विभाग १ व विभाग २ ची उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेस लिहा.
(३) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत. (प्रत्येकी २० गुण)

विभाग १ ला

१. मॅकियाव्हेलीच्या सत्तेच्या राजकारणावर चर्चा करा.
२. थॉमस हॉब्सच्या सार्वभौमत्वाची महत्वाची वैशिष्टे स्पष्ट करा.
३. जे.जे. रूसोचा सामुहीक ईहा सिद्धान्त स्पष्ट करा व त्याची लक्षणे सांगा.
४. हेगेलच्या राज्याच्या सिद्धान्ताचे विश्लेषण करा.
५. खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर टिपा लिहा.
 - (अ) जॉन लॉकचे निसर्ग नियमांबाबतचे विचार.
 - (ब) जॉन लॉकचे घटनात्मक शासनाबाबतचे विचार.
 - (क) कार्ल मार्क्सचे द्वंद्वत्मक भौतिकवादाचे विचार.
 - (ड) कार्ल मार्क्सचे अतिरिक्त मुल्य सिद्धान्ताचे विचार.

विभाग २ रा

६. जे.एस्. मिलच्या स्वातंत्र्या संबंधीच्या विचारांचे टिकात्मक परीक्षण करा.
७. वसाहतवाद संदर्भात लोकमान्य टिळकांच्या विचारांचे मुल्यमापन करा.
८. महात्मा गांधींच्या विचारांचे मुल्यांकन करा:-
 - (१) अहिंसा
 - (२) सत्याग्रह
९. "समाज परिवर्तन आणि जाति व्यवस्था" या वरील डॉ. आंबेडकरांच्या विचारांचे परीक्षण करा.
१०. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा.
 - (१) जॉन रॉल्सची न्यायाची मुख्य तत्वे.
 - (२) सामाजिक सुधारणांबद्दल टिळकांचे विचार.
 - (३) एम्.एन्. रॉय :- मानवतावाद.
 - (४) धर्मासंबंधी डॉ. बी. आर्. आंबेडकरांचे विचार.

T.Y.B.A.
POLITICAL SCIENCE
Major Issues in Contemporary Politics
(Paper – VI)
{ 13th April 2016 }

QP Code : **27381**

(3 Hours)

[Total Marks : 100

- N. B. :** (1) Attempt any **five** questions, choosing at least **two** from each section.
(2) **All** questions carry **equal** marks.
(3) Use only one main answer book for both the sections and use a supplement if required.

SECTION-I

1. What are the causes and features of the emergence of unipolarity in the post cold war period?
2. Discuss the successes and failures of the U.N. Security Council in the post cold war world.
3. What is the role played by the World Trade Organisation in spreading liberalisation, privatisation and globalisation in the developing world?
4. Write a note on the problems of the degradation of the environment with special reference to climate change.
5. Write short notes on any **two** of the following :-
 - (a) Functions of UNDP
 - (b) Prevention of HIV/AIDS with reference to WHO
 - (c) Functions of IMF
 - (d) Gandhian model of development.

SECTION-II

6. Discuss the various landmarks in the evolution of Human Rights.
7. What has been the changing nature of the feminist movement since the 18th Century?
8. Explain in detail the counter terrorism tools.

[TURN OVER

9. Describe the objectives and functions of International Committee of the Red Cross.
10. Write short notes on any two of the following :-
- Minority Rights
 - State sponsored terrorism
 - Empowerment of women
 - Need for global civil society.

(मराठी रूपांतर)

(३ तास)

[एकूण गुण : १००

- सूचना : (१) एकूण पाच प्रश्न सोडवा. प्रत्येक विभागातून कमीत-कमी दोन प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
- (२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
- (३) दोन्ही विभागांसाठी एकच उत्तरपत्रिका वापरा व गरज पडल्यास पुरवणी वापरा.

विभाग-१

- शितयुद्धोत्तर कालखंडामध्ये एकधृवीय व्यवस्थेच्या उदयाची कारणे व वैशिष्ट्ये कोणती राहिली आहेत?
- शितयुद्धोत्तर कालखंडात संयुक्त राष्ट्रसंघाच्या सुरक्षा परिषदेच्या यशाचे व अपयशाचे वर्णन करा.
- विकसनशील देशांमध्ये उदारीकरण, खाजगीकरण व जागतीकीकरणाच्या प्रसारामध्ये जागतिक व्यापार संघटनेची भूमिका कोणती राहिली आहे?
- वातावरण बदलाचा विशेष संदर्भ देऊन पर्यावरण न्हासाच्या समस्येवर टिप लिहा.

[TURN OVER

५. टीपा लिहा (कोणत्याही दोन) :-

- (अ) संयुक्त राष्ट्र संघाच्या विकास योजनेचे कार्य
- (ब) जागतिक आरोग्य संघटनेच्या संदर्भातील एच.आय.व्ही./एड्सचा प्रतिबंध
- (क) आंतरराष्ट्रीय नाणेनिधीचे कार्य
- (ड) विकासाचे गांधीवादी प्रारूप

विभाग-२

६. मानवी हक्कांच्या उत्क्रांतीमधील विविध टप्प्यांचे वर्णन करा.

७. अठराव्या शतकापासून स्त्रीवादी चळवळीचे बदलते स्वरूप कसे राहिले आहे?

८. दहशतवादाचा सामना करण्यासाठी वापरण्यात येत असलेले तंत्र सविस्तरपणे विशद करा.

९. रेड-क्रॉस या आंतरराष्ट्रीय समितीच्या उद्दिष्टांचे व कार्याचे वर्णन करा.

१०. टीपा लिहा (कोणत्याही दोन) :-

- (अ) अल्पसंख्यांकांचे हक्क
- (ब) राज्य पुरस्कृत दहशतवाद
- (क) महिला सबलीकरण
- (ड) जागतिक नागरी समाजाची गरज

T.Y.B.A.
POLITICAL SCIENCE
Political Process in Maharashtra
(Paper – IV)
{ 21st April 2016 }

Q.P. Code : **27189**

(3 Hours)

[Total Marks :100

- N.B. :** (1) Attempt any **five** questions selecting atleast **two** questions from each section.
(2) All questions carry **equal** marks. (20 marks each)

1. Discuss the development of social reform movement in Maharashtra.
2. Describe the role of Samyukta Maharashtra Samiti in formation of Maharashtra.
3. Examine the causes of regional imbalance in Maharashtra.
4. Explain the dominant note politics in Maharashtra.
5. Write short notes on (Any two):-
 - (a) Nationalist Movement
 - (b) Dalit Movement
 - (c) Features of Vidarbha region
 - (d) OBC Politics Maharashtra

Section - II

6. Define communalism. Discuss the nature of Hindu communalism in Maharashtra.
7. Examine the contribution of co-operative movement in the development of Maharashtra.
8. Discuss the achievements of farmers movement in politics of Maharashtra.
9. Explain the causes of decline of congress -NCP alliance in politics of Maharashtra.
10. Write short notes (Any two):-
 - (a) Politics of Nativism
 - (b) Voting behaviour studies in Maharashtra
 - (c) Ralegaon Siddhi Project
 - (d) Concept of civil society

TURN OVER

FS-Con. 4457-16.

Q.P. Code : 27189

2

(मराठी रूपांतर)

(3 तास)

एकूण गुण : १००

सूचना : (१) प्रत्येक विभागातील किमान दोन प्रश्न सोडवा असे एकूण पाच प्रश्न सोडविणे आवश्यक.
(२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत (प्रत्येकी २० गुण)

१. महाराष्ट्रातील समाज सुधारणा चळवळीच्या विकासाची चर्चा करा.
२. महाराष्ट्राच्या निर्मितीत संयुक्त महाराष्ट्र समितीच्या भूमिकेचे वर्णन करा.
३. महाराष्ट्रातील प्रादेशिक असमतोलाच्या कारणांचे परीक्षण करा.
४. महाराष्ट्रातील प्रभुत्वशाली जातीचे राजकारण स्पष्ट करा.
५. टीपा लिहा. - (कोणत्याही दोन):-
(अ) राष्ट्रीय चळवळ
(ब) दलित चळवळ
(क) विदर्भ विभागाची वैशिष्ट्ये
(ड) महाराष्ट्रातील इतर मागास वर्गीयांचे राजकारण

विभाग- २

६. जमातवादाची व्याख्या द्या. महाराष्ट्रातील हिंदु जमातवादाच्या स्वरूपाची चर्चा करा.
७. महाराष्ट्राच्या विकासातील सहकारी चळवळीच्या योगदानाचे परीक्षण करा.
८. महाराष्ट्राच्या राजकारणातील शेतकरी चळवळीच्या यशाची चर्चा करा.
९. महाराष्ट्राच्या राजकारणातील काँग्रेस एन.सी.पी यांच्या आघाडीच्या व्हासाची कारणे स्पष्ट करा.
१०. टीपा लिहा (कोणत्याही दोन):-
(अ) भूमीपुत्रा राजकारण
(ब) महाराष्ट्रातील मतदारवर्तनाचा अभ्यास
(क) राळेगण सिध्दी प्रकल्प
(ड) नागरी समाजाची संकल्पना

T.Y.B.A.
POLITICAL SCIENCE
Political Thought
(Paper – V)
{ 22nd April 2016 }

Q.P. Code : **27290**

(3 Hours)

[Total Marks : 100

- N.B. : (1) Attempt all five questions. Selecting at least two from each section.
(2) Answers to Section-I and Section-II should be written in the same answer book
(3) All questions carry equal marks (20 marks each)

Section - I

1. Outline the main features of machiavellis Political thought of powerful state.
2. Examine thomas Hobbes views of human nature, the state of nature and sovereignty.
3. Explain the relationship between Rousseau's concept of General will and Democracy.
4. Write on how Karl-Marx applied Dialectical theory to explain communism.
5. Write short notes on any two of the following:
 - (a) Locke's theory of social contract
 - (b) Locke's views on constitutional Government
 - (c) Features of Hegel's Ideal state
 - (d) hegel's theory of Dialectic

Section - II

6. "Mill is the prophet of empty liberty and abstract individualism". Comment.
7. Critically evaluate Rawl's theory of Justice
8. Examine the significant aspects of political ideas of M.K.Gandhi

Q.P. Code : 27290

2

9. Explain B.R. Ambedkar's following ideas:
- Caste system and untouchability
 - Social transformation

10. Write short notes on any two of the following:
- B.G.Talak's views on Swaraj
 - Colonialism and Mahatma Gandhi
 - M.N.Roy and social transformation
 - B.R.Ambedkar's views on religion.

(मराठी रूपांतर)

(३ तास)

एकूण गुण : १००

- सूचना : (१) एकूण पाच प्रश्न सोडवा: प्रत्येक विभागातील किमान दोन प्रश्न सोडवा.
(२) विभाग १ व विभाग २ ची उत्तरे एकाच उत्तर पत्रिकेत लिहा.
(३) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत. (प्रत्येकी २० गुण)

- “शक्तिशाली राज्य” विषयक मॉकियाव्हेलीच्या राजकीय विचारांची मुख्य वैशिष्ट्ये अधोरेखित करा.
- थॉमस हॉब्जच्या मानवी स्वभाव, निसर्गावस्था आणि सार्वभमत्व या बद्दलच्या विचारांचे परीक्षण करा.
- लोकशाही आणि रूसोची सामुहिक ईहा संकल्पना यातील संबंध स्पष्ट करा.
- व्दंद्वादी सिध्दान्त कार्लमाक्सने साम्यवाद स्पष्ट करण्यास कसा उपयोगात आणला ते लिहा.

५. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा.
(अ) लॉकचा सामाजिक करार सिधदान्त
(ब) लॉकचे घटनात्मक शासनाबाबतचे विचार
(क) हेगेलच्या आदर्श राज्याची वैशिष्टे
(ड) हेगेलचा व्दंद्वादी सिधदान्त

विभाग २

६. "पोकळ स्वातंत्र्य आणि गुढ व्यक्ती यांचा जे.एस.मिल हा सुचक आहे". भाष्य करा.
७. रॉल्सच्या न्यायाच्या सिधदान्ताचे टिकात्मक मुल्यमापन करा.
८. एम्. के. गांधीच्या राजकीय कल्पनांच्या मुख्य घटकांचे परीक्षण करा.
९. बी.आर.आंबेडकरांचे खालील विचार स्पष्ट करा.
(अ) जाती व्यवस्था आणि अस्पृश्यता
(ब) समाज परिवर्तन
१०. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा.
(अ) बी.जी.टिळकांची स्वराज्यबद्दलची मते
(ब) वसाहतवाद आणि महात्मा गांधी
(क) समाजपरिवर्तन आणि मानवेंद्रनाथ रॉय
(ड) धर्मासंबंधी डॉ.बी.आर.आंबेडकरांचे विचार

T.Y.B.A.
POLITICAL SCIENCE
Major Issues in Contemporary Politics
(Paper – VI)
{ 25th April 2016 }

QP Code : 27380

(3 Hours)

[Total Marks : 100

- N. B. :** (1) Attempt any **five** questions, choosing at least **two** from each section.
(2) **All** questions carry **equal** marks.
(3) Use only one main answer book for both the sections and use a supplement if required.

SECTION-I

1. Evaluate the role of WHO in promoting issues concerning health in the world.
2. Examine the role of U.N.D.P. and its various programmes.
3. What are the objectives of the World Bank? Has it fulfilled its role?
4. Discuss about alternate model of development with reference to 'Grameen Bank of Bangladesh'.
5. Write short notes on any **two** of the following :-
 - (a) Poverty
 - (b) Security Council
 - (c) Functions of WTO
 - (d) Sustainable Development

SECTION-II

6. What have been the major political events and documents in the evolution of human rights from seventeenth till nineteenth century?
7. Discuss about feminist movement in India.
8. Evaluate the effects of terrorism on the world community in the 21st century.
9. What is the role played by Consumers International as an actor of the civil society?

[TURN OVER

10. Write short notes on any two of the following :-

- (a) Group Rights
- (b) First wave of feminism
- (c) Non-state actors
- (d) Amnesty International

(मराठी रूपांतर)

(३ तास)

[एकूण गुण : १००

- सूचना : (१) एकूण पाच प्रश्न सोडवा. प्रत्येक विभागातून कमीत-कमी दोन प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
- (२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
- (३) दोन्ही विभागांसाठी एकच उत्तरपत्रिका वापरा व गरज पडल्यास पुरवणी वापरा.

विभाग-१

१. जगामध्ये आरोग्यविषयक जागृती निर्माण करण्याच्या जागतिक आरोग्य संघटनेच्या कार्याचे मूल्यमापन करा.
२. संयुक्त राष्ट्रसंघाच्या विकास कार्यक्रमाचे परिक्षण करा व त्याच्या विविध प्रकल्पांचे परीक्षण करा.
३. जागतिक बँकेची उद्दीष्ट्ये कोणती आहेत? त्याने आपल्या कार्याची पुर्तता केली आहे का?
४. बांगलादेशातील 'ग्रामीण बँकेचा' संदर्भ देऊन पर्यायी विकास प्रकल्पाची चर्चा करा.
५. टीपा लिहा (कोणत्याही दोन) :-
 - (अ) दारिद्र्य
 - (ब) सुरक्षा परिषद

[TURN OVER

- (क) जागतिक आरोग्य संघटनेचे कार्य
(ड) शाश्वत विकास

विभाग-२

६. सतरा ते एकोणिसाव्या शतकादरम्यान मानवी हक्कांच्या उत्क्रांतीमध्ये कोणत्या महत्वाच्या राजकीय घटना व दस्तावेज होते.
७. भारतातील स्त्रीवादी चळवळीची चर्चा करा.
८. एकविसाव्या शतकातील जागतिक समुदायापुढील दहशतवादाच्या परिणामांचे मूल्यमापन करा.
९. नागरी समाजाचा एक घटक म्हणून कॅम्ब्रिज इंटरनॅशनलची कोणती भूमिका राहिली आहे?
१०. टीपा लिहा (कोणत्याही दोन) :-
(अ) गटांचे हक्क
(ब) स्त्रीवादाचा पहिला टप्पा
(क) राज्येतर घटक
(ड) अॅम्नेस्टी इंटरनॅशनल